

A' ROMAITSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Kedden 20. Novemberben 1792.

Hogy az *Ausztiai* szélesen ki-terjedő örökös Birodalmak' számos Dicasteriumjainak különb-
külömb féle foglalatossági, mint valamely bizonyos
köz pont körül annál inkább öfzve szerkeztetődhes-
senek, és az ő tzéljokkal annál meg egyezőbb foly-
tattathassanak, hogy továbbá Felséges Urunk ma-
ga is az egészre annál könnyebben vigyázhatson,
méltóztatott a' *Tsch* és *Ausztiai* egyesült Kantzel-
láriát, az Udvari Kamarával a' Ministerialis és
Udvari Bankó-Deputációkkal, 's az Udvari Com-
merciale Dicasteriummal oly módon edgyelíteni,
hogy ezen eddig külön-külön fenn állott Dicaste-
riumok ezen túl tsak egy egészízet tégyenek, ilyen
nevezetj alatt: — „ *A' Magyar, Erdély, és az*

C e c c e

örö és

örökös Német Auszriai Tartományoknak Cameralis, ezen utolsóknak pedig Publico-Politicum-béli dolgaik-
ra-is ügyelő Directorium.

Ezen Directoriumnak fő Directorialis-Ministeré-
vé, Gróf Kollebrát, a' most el-bomlott Tsch és Au-
sriai egyesült Kantzellária fő Kantzelláriusfa; Di-
rectoralis Udvari Kantzelláriusává, az eddig volt
Tsch Országi fő Burg-Gróf Gr. Rottenhan; két Di-
rectoralis Vice Præselsévé, a' Magyar és Erdély
Ország Cameralis dolgaira nézve Gr. Majlath, a'
Német örökös Tartományok Cameraticumjaira néz-
ve pedig Báró Degelman rendeltetett. Ehez kép-
pest a' múlt Szombaton jó reggel 8 órakor a' meg-
nevezett fő Directorialis-Minister a' maga hitét Fel-
séges Urunknak kezébe le-tévén, az után a' fő Ud-
vari Mester' Hertzeg Starhemberg által; a' Tsch és
Auszriai egyesült Kantzellária volt Tanács-házába
(a' Zsidó piatzon lévő nagy épületbe) Státusához
illő pompával be-vezetteték, és ezen Directorium tag-
jainak be-mutattaték. — A' Referendáriusoknak ne-
vei ezen ujj Dicasteriumnál ezek: — „

„ Magyar és Erdély Országok részéről Semsei,
Méhési, és Kempelen Urak, kik között az utolsó a'
Montanisticumokat fogja referálni.

Alsó Auszria részéről, Herteli és Greiner —
Felső Auszriájéről, Wrbna (Wirbna) és Groller —
Belső Auszriájéről, Edling és Osvalder — Tsch Or-
szág részéről Saurau (Soró) és Mayer — Galli-
zia részéről, Hann és Krantzberg — Morvától,
Waescher és Groman Urak. A' több ide tartozó
doigokról máskor.

Udvari Tanácsos *Birkenstock* Referensnek marad a' tudományokat illető dolgokban. Gróf *Lachansky* Prágába mégyen fő Burggrófnak. Báró *Martiniról* azt haljuk, hogy Státus Minister fogva lenni.

Az Udvari Kamara vólt Præzesse Gr. *Chotek* nyugodalomban maradt Vice Kantzellárius Báró *Chrefellel* 's más Udvari Tanácsosokkal együtt, kik között a' nevezetesebbek ezek: — „

— „ *Dornfeld*, 2 *Sonnenfels*, *Herman*, *Sviten*, *Strásoldó*, *Heintze*, *Weingarten*, *Doppelhof*, *Abbás Zippe*, *Vogt*, *Vogel*, 's a' t. — A' hivatalból ki-maradt alsóbb személlyek 250 felé számláltatnak.

B Státus Minister Gr. *Hatzfeld* ismét veszedelmes betegségben vagon.

Felséges Urunk azon kegyelmességéből, melly szerint az Erdélyi Státusoknak azt méltoztatott ígérni, hogy a' *Moldovai* és *Oldh* országi Consulok ezen tül *Erdélyi* születésű fiakból fognak tétettetni, a' *Bukaresti* Consulságra 2000 R. forint ezrtendei fizetéssel, egy *Merkelius* nevezetű *Brassai* fiat méltoztatott közelebbről ki-neveztetni.

Hogy az e' féle Török Városokban az Ausiriai Fels. Udvarnak mindenkor kész tehetséggel bíró Agensei lehessenek, a' Napkeleti nyelvekre a' *Bétsi* Orientális Académiában örökké 8 ifjak szoktanak készittetni, kik között már ezentúl Felséges Urunknak kegyelmességéből Erdély Ország részéről is
szün.

szüntelenül 2 ifjakkak léssen szabad magokat gyakorolni. Azok a' fel tételek, mellyek alatt valaki ide bé vétethetik, ezek: — 1.) Idősebbnek 14 vagy 15 esztendősnél nem kell lenni. — 2.) Az alsóbb iskolákat a' *Poësisig* vagy *Orátoridig* el-kellett végezni; jó erköltsöket, és tanulás-béli szorgalmatosságot, 's hogy eminensek vóltanak, hiteles bizonyosság Levelekkel kell meg-bizonyítani. — Mivel pedig az idén már November elején a' tanulás el-kezdődött, ezen Académiának pedig az a' szokása, hogy a' nyelvekben tsak minden második esztendőben adatnak benne letzkék, ehez képpest az említett ifjakkak bé-vétele már most 2 esztendő előt u. m. 1794 ig meg nem eshetik. — Ezen 2 ifjak, ha meg vizsgáltságoknak alkalmatossággával a' többek közt leg jobbaknak tanáltatnak, mind ételeket, mind italokat, mind ruházatjokat Királyi költségen fogják nyerni.

Bétsben a' múlt étzaka esék-le leg-előbbször a' hó, melly után a' leg-sivatagabb szelek közöntének-bé hozzánk a' *Calemberg* oldalairól.

A' tsatázó piatzokról.

A' Pruszszus Király Nov. 6-dikán *Coblentzben* lévén, és a' maga ide érkezett Sergeit meg-mustrálván, ezeket Gen. *Kalkreuthnak* vezérlése alatt *Moguntzia* felé meg-indította; mellyhez képpest az apró csoportokban el-széledett Frantzia sergek, magokat *Simmern* és *Königstein* vidékeiről *Moguntzia* felé közelebb vonták. — *Moguntziát* nem tsak éjjel nappal erősítik a' Frantziák, hanem hogy an-
nál

nál ifzonyatosabbá tehetség a' magok oltalmazó ké-
 születeiket, *Landau* felöll szüntelenül hordják ide
 az ágyuzó és minden más féle hadi eszközöket. —
 A' *Hafsziai* és *Felső Rénsi* földeken azonban szün-
 telenül terjednek tovább-tovább. — Nov. 5 dikén
 1500 Frantziák *Wetzlar*hoz 1 órányira *Weilburg*
 várofsára 2 ágyukkal réá ütven, az itt fekvő 200
 gyalog és 300 lovas *Hafszusokat*, noha ezeknek
 segítségére az alatt, a' *Westphaliában* idekö-
 zel lévő *Limburg* nevü várból is 300 Húszárok érke-
 ztenek meg, igen mérges tsatázás után, melly által
 mind két részről igen sokan vesztették-el életüket,
 meg verték, közzüllök sokakat el-fogtanak, és a'
 várost (*Weilburgot*) el-foglalták. — Az után még
 4 ezer Frantziák érkezvén *Moguntziából* ide, a'
Wetzlar és *Weilburg* között fekvő tetöket el-fog-
 lalták, olly tzélből, hogy a' *Coblentz* felöll *Mo-*
guntziához közelittö *Sergeknek* útjokat, ha szüksé-
 ges lészén, el-foghassák, és hogy az ellenségek *Cassel*
 és *Hannau* várainak oltalmára ne közelithessenek.

Nov. 7-dikén *Gen. Custine* 3 ezeread magával és
 18 ágyukkal *Frankfurtba* ismét vissza érkezvén,
 az itt fekvő 2 ezereket-is magához vette, a' hon-
 nan ezen *Sereg* estvéli 10 órakor *Königstein* felé
 ítnak indulván, az útban még más 5 ezerrel ma-
 gát egyesítette. Hová tzélozott légyen *Custine* ezen
 10 ezer fejből álló *Sergével*, még bizonyoson
 nem tudatott, hanem tsak gyanittatott, hogy a'
Coblentzből Moguntzia felé közelittö *Hafszusok*
 ellen.

Freytág a' *Hannoveránusok* Generálisa, a' *Hafsziai* felöll lévő *Hannoverai* szélekre 2 Regementeket rendelt-ki szélső vigyázatra Gen. *Busch* vezérlése alatt, melly *Kordonnal* a' *Göttingai* Regement is öszve fogja magát foglalni. — A' *Hafsziai Landgrófnak* 11 Kintsel rakott szekerei érkeztenek *Hannoverába*, a' honnan tovább fognak indittatni, ha a' *Frantziák* közelíteni tanálnak. — A' *Hannoverai* fogadók tele vóltak Nov. 2. dikán *Emigráns* *Frantziákkal*, de a' kik más nap reggelig, egy irások ki-adatott parantsolat szerint, onnan el-takarodni kéntelenítettének.

A' múlt *Szombattól* fogva 3. rend-béli sebess *Posták* érkezének *Auszriai* *Belgiumból* *Bétsbe*, és az olta egymással erősen ellenkező hírek terjedtek-el közöttünk. Azt mindenek bizonyosnak erősítik lenni, hogy az *Auszriai* és *Frantzia* *Sergek* között *Mons* városa mellett Nov. 6. dikán egy véres tsata esett, mellyben mind a' két fél tsudára méltó vitézséggel viselte magát, mellynek természet szerint való következése az, hogy mind két részről számosan estenek-el, a' *Frantziák* el-estyeiknek számát csak ugyan sokkal nagyobbnak mondják lenni, mint a' mi részünkről valót. Minthogy pedig egy ilyen történetről bizonyost szeretjük írni, erre nézve az egész dolognak le-írását mászorra kéntelenítettünk halasztani. — A' külső és a' *Bétsi* repülő *Levelekből* még csak ennyit olvasunk ezen történetről: — „

„ *Brüszfel* 6. Nov. — Itt egy néhány napoktól fogva nagy félelem uralkodott a' mi *Sergeink*

re nézve, attól tartván mindenek, hogy a' Frantziákkal mégis ismét egybeesnek; mivel a' szüntelenül való ágyuzás ide Brüsszelhez hallott. Ezen félelem tegnap (Nov. 5.) ismét nevedkedett, midőn az *Albert* Hertzeg bágáziás 's némelly meg sebesedtekkal rakott szekerek meg-érkezének. Végre a' a' Brüsszelielieknek egészsz félelmeket el-ozlatta egy Udvari tudósítás, mellynek e' vala értelme. — „

Brüsszel 6. Nov. — A' Frantziák egészsz az *Ypern* kapukig ütnek - bé naponként *Flandriába*, melly miatt szüntelen valók mind a' 2 részről a' véres isatázások; tsak ugyan Nov. 5-dikén még nem történt volt valami erősen nevezetes, azon kívül, hogy a' Frantziák *Quievrén* mellől a' magok táborokból fel-kerekedvén, *Framiers* mellett a' miénkekre réá ütöttek. Az ágyuzás mind két részről igen kemény vólt, de puskázásra nem ment a' dolog, és mind a' két Sereg meg-maradott a' maga helyén a' szabad ég alatt. Tegnap (5. Nov.) meg-érkezett *Albert* Hertzegnek bágáziája *Brüsszelbe*. *Károly* Hertzeg *Namurba* útozott-el. Ma, (Nov. 6-dikán) Brüsszelnek kapuihoz reggeltől fogva dél után 2 óráig egy távol lévő nagy menydörgéshez hasonló ágyuzás hallattatott. Hogy a' két ellenséges táborok között, mellyek egymással szembe szállottanak, nagy ütközet esett; légyen, azon nem lehet kételkedni, és már meg-érkezett a' hire, hogy *Framiersnél*, 1 órányira *Monstól*, a' hol eddig a' miénkek feküdtenek, a' Frantziák vagynak.

Brüffel 7. Nov. — Tegnap (6. Nov.) a' Gen. *Dumurier* táborá a' mi Sergeinktől el-foglaltatva lévő lántzokat el-vévén, ennek alkalmatosságával igen vakmerő és véres tsatára került a' dolog, mellyben mind két részről vitézül forgatták magokat. A' tsata után a' miéinkek magokat a' *Mons* mellett lévő halmokra vonták visszafra, a' hol most-is feküsznek. Még lehetetlen ezen tsatának folyását, és az el-esték számát, melly mind két részről igen nagy, meg írni.

Monsból a' fő hadi szállásról Nov. 4-dikén. — „ A' Frantziák magokat 2 vagy 3 napoktól fogva nagy számmal kezdik mutogatni. Napenként keményetske tsatázások esnek. Ma u. m. 4-dikben-is esett egy ütközetünk, de a' mellynek ki menetele, úgy láttzik hogy más napra fogott maradni. Már egy néhány el-estycink vagynak, kik között vagyon a' *Blankenstein* Húzfárok' Oberllájtinántja B. *Szentherfity* is, kit mindenek erőssen sajnállanak. A' miéinkek nem nyomulhattanak elő. A' Frantziák *Boszfzündel* állanak. Az el-esték száma nem tudatik.

A' *Klerfe* Sergeik oly siettséggel és készséggel közelítettének *Mons* felé a' többek segítségére, hogy *Namurban* az előtt, hogy ide várattattanak, egy néhány napokkal előbb érkeztenek meg. Itt nyugodalomra lévén szükségek, meg engedte Gr. *Klerfe*, hogy a' kiknek tetzik magokat nyugodják ki, azokat pedig a' kik kevesebbé fáradtanak vala meg, a' tovább való indulásra hívta, mellyet az ő Sergeik halván, magokat mind közönségesen az haladék nélkült való indulásra ajánlották, és *Monsnál* alig érkeztenek meg, a' midőn ismét az ellenség-gel való szembe szállást magok szorgatták.

Valamint más Német Ujjságokban, úgy a' *Bétsi Didriamban* is olvastatik a' *Frankfurtiaknak* egy Levele *Custine*hoz, mellyből ki tetszik, melly megelégedettek légyenek ezen szabad Német Városiak a' magok eddig fenn állott *Constitutiojokkal*, melly kevésé nyitottak légyen füleket a' *Custine* prédikáziójinak, 's ehez képpest melly gyenge gyökeret vert légyen közöttök a' *Frantzia Propaganda*. — „Generális Ur! „ — *igy szollanak a' Frankfurti Polgárok Custine*hoz — „az Ur a' maga hozzánk küldött *Manifestumában* velünk szolván, sokkal nyilvánosságosabb ígéretet tett a' felöll, hogy a' Polgárok alacsonyabb *Klassisának* különösön jóvát akarja, hogy sem ezen ígéret bennünk az Urhoz tökéletes bizodalmat ne gerjesztett volna. „ — „Megengedi tehát az Ur azt nekünk, hogy mi is az Ural a' mi érzékenységünk szerint nyilvánosságoson szólhassunk. Az Ur minket az elnyomattatás ellen akar oltalmazni; a' melly elnyomattatásból, Istennek hálá! a' *Frankfurti Polgárok* legkisebbet se tudnak. Az Ur minket egy olyan szabadság iránt akar bátorságossá tenni, mellyel már élünk. Ha tehát a' Generális Ur azt hiszi, hogy eddig az elnyomattatás alatt fenn álló húzavonáknak ki lettünk volna tétetve, vagy hogy a' mi állapotunk más képpen is rófsz volna, úgy az Ur bizonyoson a' mi boldogságunknak ellenségei által tsalattatott meg. „

„A' mi előljáróink nekünk Polgártársaink; a' mi Tanátsunk, Városunk kebeléből, a' kézi-művesek közzül válofsztatik, kik ezen egészsz Tanátsnak egy harmad részét szokták bé tölteni. A' közönséges *Kassa* körül Polgárok állának, a' mellynek állapotjáról ezek bizonyos idökben, az egészsz Polgárság előtt tartoznak számolni. A' *Magistrátualis* személyek éppen olyan terhek alá vagnak vettelve, mint mi magunk, 's tsak az ő hivataljoknak folytatására megkivántató edgyetlen egy méltósággal (*tekintettel*) bírnak felettünk. „

„Nállunk

„Nállunk a' gazdagok nem téznek külön Klaszt; az ő bődög állapotjuk minden féle kényérkereső emberekre ki-terjed, és a' virágjában lévő kerekedés bennünket minnyájon boldogokká téstén. A' ki tsak dolgozni tud és akar, nállunk tanál magának az élelemre foglalatóságot, az élet keresésnek akár melly nemében; mert itt ennek minden nemében magokat igen jól biró Polgárok tanáltanak, a' kik ezt jó lábon tarthatják. Szegények vagynak mindenütt: de a' miénkek, a' mi közönséges és magános *Fundációjuk* által, mellyeknek lételét mi, a' mi eleink boldogságának és kegyességének, állandó meg maradását pedig a' köztünk való bődög állapotnak tulajdonithatjuk, oly módon segittetnek, hogy a' mi kis Városunk magát ez által is fok más virágzó nagy Városok felett megkülömbözteti. „ — „A' mi jót ezen kívül köztünk a' gazdagok a' szegényekhez alattomban mutatnak, minden nap haljuk a' rólla való ditséreteket; mi magunk pedig azért halgatunk rólla, mint-hogy azok a' jól tévők, nem kívánuak köszönetet. „

„A' mi adó-fizetésünk rend-kivül való tsekély, és senki közzüllünk azért nem panaszkodhatik; egy szóval mi minnyájon bődögok, és megelégedettek vagyunk. De a' mi bődogságunk sokkal erősebben öszve vagyon a' mi szereztsés Constitúciónkkal és a' mi gazdag Polgár-társainknak bődogságával köttettette, hogy sem mi ő érettek meg ne indulnánk; minthogy ha a' Generális Ur ő tőlök olly fok pénzt el-veszen, úgy egyfersmind mi alatonabb értékű Polgárok-is meg-fogunk büntettetni, mivel ez által a' mi keresetünk, munkánk, és szorgalmatóságunk kevesedni fog. Mi szenvedünk tehát a' dolog alatt. „ — „A' midön a' Generális Ur magát a' Szabadság egyik oltalmazójának és a' közönséges bődogság fenn-tartójának nevezi, ugyan akkor, ha minket a' magunk állapotjában meg nem hágy, és ha annak az adónak töllünk való kívánásától, mellynek meg-fizetésére
sem

sem mi, sem a' mi gazdag Polgár társaink magokat bűnössé nem tették, és a' melly által a' mi eddig szerentsés Státusunk egészben semmivé tétettnék, el nem áll, úgy a' maga fundamentos fel tételeivel bizonyosan szemtül-szemben ellenkező dolgot fog tselekedni. „

„Továbbá nem tudjuk mivel tehetnök a' Frantzia Respublikához való hajlandó indulatunkat nyilvánosságban világ elejébe, mint ha azt kívánjuk, hogy a' Frantzia Nemzet a' maga ujj Constitutiójával olyan szerentsés lehessen, mint a' milyen szerentsések mi eddig a' magunkéval voltunk. „ — „ Azt fogjuk tehát a' Gen. Urtól várni, hogy miiket a' mi eléggé nem betsülhető eddig való Constitúciónknak, és a' mi ezzel öszve köttetve lévő boldogságunknak birásában meg-hagyon, hogy ez által a' maga ditsőtségét, a' közönséges ditséretet, és a' mi háládatosságunkat-is, mint az el-hervadhatatlan Polgári Koronának leg drágább kintsét, megörizhesse. „

Láthatni ezen Leveléből a' *Frankfurti* Polgároknak; melly erősen meg elégedettek légyenek a' magok Constitutiójokkal, a' mellynek ők ezen kívül a' Gen. *Custine* jelen létében több bizonyos jeleit is tették nyilvánosságá. Történt nevezetesen, hogy meg érkezvén Gen. *Custine* közzükbe, parafzt eszközzel akart élni a' köz nép szívének megnyérésében, és a' mint már más helyeken ezen próbáját szerentsés ki-menetellel meg-tette, itt is hasonlót reméllvén, vendégségbe hivatja a' *Sachsenhausiakat* (azokat a' lakosait *Frankfurt*nak, a' kik ennek *Sachsenhausen* nevü részében laknak) — de, a' mint írják, bámulva kéntelenített, magát minden tsalogatásaival együtt, az együgyünek gondolatott néptől le-nevettetni szemlélni.

Roland, a' Frantziák Belső Ministere ilyen szavakkal irta-le Okt. 27-dikén a' *Convent* előtti Párisnak mostani állapotját: — „ Egy hatalom nélkül való Magistrátus, egy *Despoticus* Senatus, egy jó

de meg tsalatott nép, egy magában derék, de rofzszul adminisztrált hatalmalfság: ez az igaz képe Párisnak. Minden rofzszaknak fundamentomos okai pedig, a' közelebb el-bomlott Törvény-hozó testnek gyengesége, és a' mostani Nemz. *Convent*nek némelly szükséges és nagyobbatska elközökkel való késedelmezése. „ — Ezen befszédéről *Rolándnak* azt végezte a' *Convent*, hogy nyomtatásban tettetsék közönségessé. — A' *Minifter*nek jelentése mellett fel-olvasatott egy *Merodiere* nevü Polgárnak egy közönséges hivatal béli izemélyhez irt Levele is, mellyben azt a' jelentést téfszi ennek, hogy ő egy *Fournier* nevü *Amerikai* izemélytől ilyen szavakat hallott volna Párisban. — „ Még a' *Revolutió* nem végeztetett bé, és 2 dik *September* még nem vitetett egészfszen tökéletességre; még ujj ér vágásra vagy on szükség; a' *Rolánd* és *Briszszot* *Kabalájától*, előbb hogy sem 2 hetek el telnének, meg-kellene menekedni, a' melly *Kabalának* nevezetesebb *Korifeusai* *Godet*, *Briszszot*, *Bátszót* 's a' több velek egy értelemben lévök. Végezetre — hogy *Roberfpier* tsak egyedül volna abban az állapotban, hogy a' hazát a' velzedelemből ki ragadhassa. „

Ezen jelentésnek olvasása hozfszas vetélkedésekre adott a' *Convent*ben alkalmatalfságot. — — *Roberfpier* maga az oráló szébbe fel-álván, menteni akarta magát, de igen hozfszantó szavakkal kezdvén befszédét, a' mások lármája miatt tsak hamar meg-fszünni kéntelenítettett, míg végre a' *Convent* *Præzesse* a' tsendességet nagy bajjal ismét helyre állitván, *Rosperfpier* ismét menteni kezdette magát, azt mondván a' többek között, hogy a' *Conventben* az ő vádlói közzül senki sem tanáltatnék olyan, a' ki ellene fel-állani bátorkodnek. Halván ezt némellyek, egyszeriben igen lokan vállalkozának, a' kik ellene akkor mindjárt ki akartanak kelni; de *Roberfpier* is változtatván a' hangot, tsak azt kérte a' *Conventtől*, hogy mind az ő igazságának,

nak, mind pedig az ő ellenségei vádjának meg-
vizsgálására a' *Convent* tégyen illendő rendelkezéseket.
— Egy *Louvet* nevű Deputátus azonban még ak-
kor mindjárt az orálói székbe fel álván, hofszáson
meg-mutogatta minden erősségekkel, hogy *Rober-
spier* már egy darab időtől fogva magának az ala-
tsony nép között minden mesterkedések által párt-
fogókat keresvén, magát Dictátorságra igyekezett
emeltetni. 's több e' félek. — A' Nemz. *Convent*
meg-határozta, hogy a' *Louvet* beszéde, melly a'
jelen-lévők előtt nagy kedvet tanált, ki-nyomtat-
tattattassék; *Roberspier* pedig ismét fel álván az
orálói székbe, azt kívánta a' *Conventtől*, hogy Nov.
5-dikén a' *Convent* előtt a' *Louvet* beszédére felel-
hessen, mellyet meg-is nyert.

A' *Sárdiniai* Király meg határozta, hogy mind
azok a' Papi jószágok, mellyek az eddig való ren-
delések szerint, egy harmad részszel fizettenek ke-
vesebbet, mint más örökségek, ezen rendelés alól
most ki-vétetődjenek, és 20 éfztendőknék le-folyá-
sa alatt, éppen annyi adót tartozzanak fizetni,
mint mások; nem értvén ide a' plébánákat.

A' Svéd Ország-béli lakosok azt a' közönséges
önként való fogadást tették magok között, hogy
leg-kisebb idegen itallal ne éljenek, 4 féle ételnél
többet egyszer ne egyenek, és annak, a' mit a'
szabad égyetlen-egy társaságos játékban egymástól
nyernek, $\frac{1}{4}$ részét, a' szegények számára adják; a'
melly egyezés bizonyoson következése, a' Regens
által la' pazérlás ellen nem régiben ki adatott
atyai intéseknek. — Ennek felette a' szántár-ve-

tésnek és kereskedésnek elő-vitele iránt való tanácskozásra minden felől gyűjtetnek *Svédziában* öszve az ahhoz értő emberek.

Magyar Ország.

Hédervár 9. Nov. — Gyakrabbi olvasásából a' Magyar ujjságoknak esett értésünkre a' múlt nyári költséges, és hosszas mezei munkák véghez menésének panaszja. Ezen T. *Hédervári* tágofsan ki-terjedett Uradalomban pedig egy hétnék járásával az egész gabona (melly 12-ezer kerelztekét; egyet 21 kévével számlálván; 497-tel felyül haladta) helyesen le-méztetett; 's ki-fzaradása után ismét 3 napokon bé-takarított. Hasonló módon ment véghez mind egy álló szénának munkája. A' két első szántások leg-felnyebb két napot; a' vetés hármát kivánnak; illy szapora gazdaságot halván több értelmes gazdák; gondolom; hogy meg-ütközvén lehetetlenségén; nevettséggel fogják ebéli előll-adást szemlélni; meg tekintvén pedig már régentén hasznolsan ki-gondolt; 's mind e' mái ki-terjedő napig sokásban forgó rendét a' munkáltatásnak valójában helyben hadhattya ki-ki. Ezen Dunák között fekvő Kiss-Szigetközi Kerületben (mellynek határa három Ns Vármegyékre szolgál; *Posonyra*, *Mosonyra*, és *Györre*) az érdemes előlljáró tisztek olly móddal oltották el a' jobbágyi köteleltséget; hogy az helyeknek birtoka szerint; némelyik egy; némelyik két holdakat tartozzék a' földes Urának első jelentésére a' tisztségnek meg szántani; le-aratni; és bé-hordani; úgy szinte a' széna takarításnál-is hat; hét kalzást; 's annyi gyűjtöt ki-állítani; ennek végezetével a' dombosabb helyeken ki jelelt kalzal helyekre öszve vontatni tartozzanak. Ezen okofsan ki-gondolt munka; olly hasznára vagyon

Mélt.

Mélt. Gróf *Vitzai* Uraságnak; hogy a' leg-jobb időben minden némüi terméseit egyben takartatván, magának hasznót, a' jobbágyának pedig a' sok héti szolgálatokkal hátra maradást a' maga munkájában nem okoz: de vagyon is ám ezen késségére a' jobbágyoknak ébrefztő ok; holott az illetén nyári munkáknak végeztével az egész Uradalombéli jobbágság bé-idéztetvén, és egy ökor szép fertályokra fel-daraboltatván, szokott meg-süttetni, és 300 kényér, 7, 8 akó bor, 10, 12 akó Ser, két rendbéli muzsika a' népnek sokaságához képest a' M. Uraságtól adattatni. Ez illetén költség az Uraságnak mintegy 100 f. bän kerülvén, és sok fogyatkozásokat illy móddal el-távoztatván, azokért ezereket, és sok száz *fogagy Istent* kapván; minden erőltetés nélkül folytatya gazdaságát, nem is kívántatik a' nevezett munkáknak végben vitelére erőszak, avagy büntetés, örömetst jönn minden jobbágy a' gyors munkálkodásra; 's úgy tartya fáradságát, mintha Kéz-fogóban hivattatnék.

Pest. — „Az a' híre; hogy *Schönfeld* volt *Bétsi*, most *Prágai* Könyvnyomtató; és *Steinsberg Bétsi* Könyvnyomtató, meg-fogják itt venni azon roppant, és úgy nevezett Új épületet, mellyet *II. József* Tsászár építtetett volt a' Duna' partján, a' *Budai Vár* öreg Templomának által ellenében. Ez a' nagy-épület, leg-alább is került egy millió forintjába, a' nagy dolgokban foglalatoskodott Tsászárnak; most úgy haljuk, hogy *Schönfeld* és *Steinsberg* Urak, száz ötven ezer forintot ígérnek érte; és ha hozzá juthatnak: szándékoznak benne mind azon készüléteket fel-állítani, mellyek a' könyvnyomtatáshoz, rajzoláshoz; réz-mettséghez, 's más effélékhez meg-kívántatnak. — Magyar, vagy más nyelven írott akármelly munkát ki-bocsátának magok költségén; 's felényi áron fogják adni, mint mások. „

Hofszú-Pállyiból (*Bihar* Vármegyében) mint egy két óránayi járó földre fekvő *Pétes* nevezetű hely.

helységben, el-fogatnak a' múlt hetekben, valamely rolsz tselekedetéért; egy odavaló Tzigány Legényt a' Helység' Elölljárói, 's vasra veretnek. Fogságának harmadik napján, kezd panaszolkodni a' Tzigány-Legény, hogy az ő kezeit ki-rontotta a' bilints, 's könyörgött, hogy vennék le rólla a' vasat. De meg nem halgattatott panaszfa, 's kérése; mellyre nézve zúgolódni kezdett, a' Helység' Notáriusának jelenlétében. Ez, meg-boszfzankodván réá, főbe vágja, a' nálla lévő páltzával. — A' vér mindjárt el borítja a' fogoly Legényt; felette rolszszúl kezd lenni — 's nagy fő-fájások, és elmébéli háborúk között, ki-szakadt a' lélek harmadnap múlva belöle. El vitetvén innen *Hofzszú Pályiból, Vértésre*, a' Ns Vármegye' Chirurgussa, felbontotta a' holt Legény' fejét, 's halálának okául, egyenessen az ütést találta. Azt mondja t. i., hogy bé-törvén az ütésre a' Tzigány Legény' feje, meg hasadt egyszersmind az agyvelő' boritékja is, melly egy gyenge hártjátskából áll. Ennél fogva bé folyt a' vér az agyvelőre, ott meg aludt; 's az okozta mind a' meg tébolyodást, mind végre a' halált. — A' Notárius, mindjárt szekerre tétetett, 's vitetett *Nagyváradra* a' V.megye' tömlőizébe; a' hol bánkodik már most, szerentsétlen következő tselekedetén; 's szomorú tanító példájává lett másoknak, hogy tanulják-meg indulatjaikat zabolán tartani, 's Ember-Társaikkal emberi módra bánni. „

Nyittráról Nov. 11-dikén. — „ A' múlt Szombaton délután, harmadfél óra tájban, tűz támadt itten gondolatlanságból, és egy óra alatt el-pusztított egy egész úttát, melly 31 házokból állott.